

SECTIO I.
DE
PROCESSU JURIS PUBLICI
IN GENERE.

§. I.

Quamvis immutabilia Naturæ decreta certissima sint, & eandem, quæ ex his fluunt, positiva jura, statui cujusvis Reipubl. accommodata, certitudinem ferme habeant, aut ad minimum habere debeant, mod^o tamen, quo illud $\tau\theta$ suum cuique, velut immobile juris & æqui fundamentum, est dispensandum, sapius & incertus, & multis cavillationibus solet esse obnoxius. Unicus Rerum publ., Regnorum, & Principatum constitutorum finis in sanctâ justitiæ administratione, ejusque celerrimâ executione consistit. Sunt Reges & Principes Dei Vicarii, Dei in hisce terris vices tuituri. Quemadmodum igitur Deus justissimus est, & justitiâ orbem regi vult, itâ sanctiores hi vicarii jura Dei vicario nomine expedire, & promptissimam ubivis justitiâ exercere debent. Quò purior verò justitia, ejusque sanctissima cultura est, quippe quæ Regnorum firmamentum, & unicum ferme refranandæ hominum

De certitudine juris & processu.

A ma-

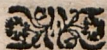
malitiæ repagulum est, eò magis detestandum, si inviolabiles justitiæ termini confunduntur, si non evertuntur; quin nulla major Reipubl. calamitas esse potest, quam quæ tum ex neglectu justitiæ, tum ex tædiosâ processuum diurnitate, & nimio litigandi pruritu resultat. Utrumque igitur legibus salutaribus, Reipubl. utilitatem promoturis, expediendum, leges adeo justæ, modus suum consequendi celerrimus esse debet.

Quid processus, quid jus publicum.

§. II. Maximus sanè dicendi differendique campus semet sisteret, si, quomodo leges tum ferendæ, tum interpretandæ, tum applicandæ, qualive ordine & modo in judiciis, amputatis litium anfractibus, tractandæ, plenius inquire vellemus, quod verò cum alibi à Dn. Præside tum in *tr. de Defect. Jur. Comm. in Germ.* tum in *Conspectu Prudentia Legislatoria* factum, præfens saltem dissertationis thema, processum Juris Publici exhibiturum, tangimus. Quod per processum nihil aliud, quam legitimus modus in judicio circa causam, in id deductam, à iudice & partibus vitandæ confusionis gratia observandus, intelligatur, non potest non notissimum esse, quòd per Jus Publicum nexus ille, qui inter Imperantem & constatus intercedit, pacto conflatus, ex quo partes ex conventionione, subditi verò ex lege tenentur, innuatur, vix est dubitandum.

De eminentia Imp. Rom. Germ. & necessitate iudiciorum.

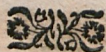
§. III. Inter varia autem variorum Regnorum jura publica vix ullum eminentius & excellentius est, quàm Jus Publicum Imp. Rom. German., quippe quod tum augustissimi capitis, tum cœterorum & potentiâ, & splendore, & dignitate maximâ maximè conspicuorum statuum jura & vinculum, quo invicem connectuntur, exhibet. Vix enim dabitur Regnum, in quo tot tantique summi Principes, qui meritò Imperii lumina & columina audiunt, reperiuntur, ac in Germaniâ, ut aded non incongruè huc referas gloriosissimum illud Gloriosissimi Maximiliani I, Imperatoris dictum, Imperatorem sc, Romanum Regum esse Regem. Quòd verò

verò in systemate hoc augustissimo, quod ex variis statibus seu civitatibus componitur, quarum quælibet in territorio suo supremam exercet potestatem, salvo, quo quilibet status toti connectitur Imperio, nexu, omnia iusto procedant ordine, nihil verò per vim & arma agatur, quippe quæ limites & fulcra Regnorum confundere, & statum quendam Cyclo-
pum inducere solent, necessarium utique erat, ut legitima procedendi, & jus suum persequendi ratio definiatur, inde rectè ait Paulus in *l. 176. ff. de R. I.* Non est singulis concedendum, quod per magistratum publicè possit fieri, ne occasio sit majoris tumultus faciendi. Et cum nemo sibi ipsi jus dicere possit *t. r. C. ne quis in suâ causâ jud.* sed, propositâ competente actione, id, quod sibi debetur, coram iudice in iudicio prosequi debeat *pr. 1. de act.* idèò rectè constituta sunt iudicia, ne quisquam sibi ipsi permittere valeat ultionem.
L. 14. C. de Jud. & col.

§ IV. Olim quidem, spretis iusti & æqui terminis, in Germaniâ viam facti ubivis obtinuisse, plenius testatur *Rhenanus Rer. Germ. L. 2. c. 12.* Spectat huc, si antiquissima tempora respicias, das Faust, oder Kolben, Recht, ubi ad arma provocabant illum, cum quo jure experiundum erat, & qui superior ex pugna discessisset, victor quoque in causâ erat, & victus cedere bonis tenebatur. Qui modus in *Speculo Saxonico lib. 1. art. 63.* expressè approbatus, & plerumque fiebat præsentè atque aspiciente senatu, qui quidem ab initio omnem movebat lapidem ad eos ab hoc cruento lites decidendi modo deterrendos: eo autem non succedente, & locum eis tutum intra urbem assignabat, & defensionem permittebat, ne qua ipsis injuria, aut vis fraudulenta inferretur. Et ita dimicantes, & jus suum cum violentia prosequentes ad mortem animum suum præparabant, feretrum cum candelis, pannum funebrem, atque alia, funeribus usitata, sibi confici curabant, atque peccata sua seriâ, ut putabant, pœnitentia sacerdoti confitebantur. Sanctum enim quid atque

*De anti-
quis Ger-
manorum
iudiciis.*

num inesse monomachia, Deumque ipsum hoc ipso medio de iusticia causae pronunciare existimabant. *Avent. Anal. Bojar. l. 4. c. 248. Freher. tom. 2. Germ. script. in pr.* unde & has similesque probationes *Gades Ordel / Gutes Urtheil / Latinè Ordalium, Urtella, Ardalium* appellabant *Olaus Worms. Dan. monum. l. 1. c. 4. Schottel, de antiq. Jur. Germ. c. 28.* Interdum quoque non ipsae partes, sed eorum loco alii dimicabant pugiles, qui alieni diffidii dirimendi causa operas suas locabant: Et cujus campio in arenam vincebat, ab ejus partibus quoque stabat victoria causae *tit. 2. L. Long. c. 77. 82. & 110. Gonzalez Tellez. ad tit. de purg. vulg. c. 2. conf. Besold. thes. pr. sub voce Faust-Recht und Selbst-Gericht.* Imo successu temporis non singuli contra singulos arma suscipiebant, sed integrae familiae sese conjungebant, & injurias, uni ex iis illatas, communi manu prosequerentur. Ita, ut qui unum ex propinquis, & omnes adversos haberet. Ante ipsam tamen hostilem invasionem literas diffidatorias *Ubsags-Zettel* solenniter parti adversae mittebant, quibus tantam adscribebant virtutem, ut his intimatis, omnia inimicorum bona summam iustitiam occupari devastarique posse, sibi persuaderent *Lehman. Chron. Spir. l. 5. c. 112. Carpzov. prax. crim. c. 1. quest. 35. §. 2. & 3.* Ab his injuriis ut securos se redderent ii, qui studio aequi bonique operam navabant, exstruebant sibi arces munitas, in quibus familiae suae atque res pretiosae ab ejusmodi invasionibus conservarentur, quas *Gan-erben Schloffer* appellarunt, de quibus *vid. Besold. sub voce Gan-Erben / Paurmeister de juris d. Imper. l. 2. c. 8. n. 68. Rittersh. part. Feud. l. 1. c. 17. §. 2.* Et talis civium Imperii conditio esse coepit praecipue tempore Interregni illius magni, ubi arma ubique, leges ferè nunquam dominabantur, & quisquis rapinis & deprædationibus, quantum poterat, occupabat. *vid. Lehman. Chron. Spir. l. 5. c. 95.* Cujus vestigia quoque se iterum tempore *Wenceslai* exseruerunt *Lehm. d. l. l. 7. c. 69. & 89.* & quanquam per subsequentes Cæsares hæc impune grassandi licentia com-

compressa est, non potuit tamen ita penitus extirpari, ut non exuvia quaedam adhuc relinquerentur. Hinc quoque in Aureâ Bullâ diffidationes permissâ, alterumque per incendia, spolia, vel rapinas invadere concessum est, hæc saltem additâ limitatione, ut diffidatio tribus ante diebus diffidando intimetur. *A. B. c. 17. §. 2.* Inde obligationibus inferi clausula poterat, daß der Creditor wieder den Debitorem mit Raub und Brand verfahren möchte. *Conf. Ill. Stryck, diss. de viâ facti Principibus permissâ. c. 1. §. 12, 13. & 14.*

§. V. Quod autem hic Germaniâ status miserrimus fuerit, nemo non videt. Cessante enim justitiâ, quid aliud sunt regna, quàm mera latrocinia, & confusa aliqua turba, ubi nemo audit neminem. Hinc canones malo huic, rejectâ tali per duellum probatione, remedium attulerunt, agnitumque tum demum fuit, non esse hoc Dei iudicium, sed Dei tentationem, ut dicitur in *c. f. X. de purg. & c. 7. c. 2. quest. 5.* & vera homicidia, publicè probata, adedque & sanguinem, hunc publicè luendum *conf. Dn. Coccej. disp. de prob. feud. c. 1. §. 1.* ubi hanc consuetudinem ferinam vocat. Verum perverissîma hæc seculi consuetudo à gloriosissimo Imperatore Maximiliano I. penitus sublata, & sub gravissimis pœnis atque suppliciis fuit prohibita vid. *Der kônigl. Landfr. zu Worms anno 1495. Erklärung des Landfriedens zu Augspurg an. 1500. it. Kâyserl. Landfr. zu Worms an. 1521. Erfl. des Landfr. zu Nûrenberg an. 1522, item zu Augspurg an. 1576. 1578.* Id quod totius ejus regiminis opus fuisse excellentissimum, meritò asserit *Dn. Puffendorff. introd. ad Hist. l. 8. §. 12.* Accedunt publica Imperii judicia, quæ status respicere, & hisce semet submittere, non verò viâ facti procedere debent.

§. VI. Pristinis quidem temporibus, si inter status Imperii lis & controversia suboriretur, Imperator ipse judicia exercebat in levioribus per comitem palatii, aut immediate, *Eginhard. in vit. Car. M.* in gravioribus verò accitis Imperii Principibus & statibus, qui literis, sigillo Regio munitis, vocari

*Consuetudo
hac perver-
satandem
sublata.*

*De intro-
ductis in
in Germa-
nia judi-
ciis.*

cari ad curiam, ubicunque haberetur, debebant, dato minimum sex septimanarum spatio, ut liquet ex *Spec. Saxon. lib. 3. art. 64.* ibi gebeut der König des Reichs: Dienst oder Hoff mit Urtheiln/ und läßt er das verkündigen den Fürsten mit seinen Briefen u. Insigeln 6. Wochen vor/ ehe Er werden soll/ den sollen sie suchen im Deutschlanden/ wo er ist &c. *Add. Lehman. Chron. Spir. lib. 5. c. 108. Gold. Reichs: const. p. 2. ad ann. 1290. tit. 13. fol. 27. & conf. tom. 3. ann. 1247. §. 5. 9. fol. 403. conf. Illust. Dn. Coccej. Jurispr. publ. cap. 30. §. 5.*

*De Judicio
Camerali
& aulico
Imperii, ut
& de Au-
stregis.*

§. VII. Cum verò hoc modo non sine insigni statuum incommodo summi tribunalis sedes incerta, & cum Rege ambulatoria esset, tandem An. 1495. certum fixumque judicium factum est à Maximiliano I., institutâ communi Regis & statuum nomine atque autoritate Camera Imperii, in quam tunc omnis judicandi potestas collata videtur *O. C. 1459. pr. Handhab des Fried. 1495. pr. & §. Wir wollen O. C. 1521. pr. O. C. a. 1555. p. 2. tit. 3. §. 1. & p. 2. tit. 27. R. A. de ann. 1524. §. 18. R. A. 1530. §. Diemeil nun unser Cammer: Gericht das oberst und legt Gericht 76. Gail. 1. observ. 41. num. 5. Reinking de Reg. Sec. & Eccles. l. 2. & 3. c. 14. §. 10.* Deinde cum ad Imperatorem ipsum causæ quoque plurimæ ex Imperio deferrentur, illæ maximè sub Ferdin. I. permissæ sunt aulico ipsius judicio, quod certis legibus firmatum ab Imperio, ut alias, ità imprimis *Pac. Osnab. art. 5. §. 54. 55. 56.* dictumque fuit *der Reichs Hoff Rath / unde à Secreto consilio aulico ita distinguitur der Käyserl. Geheime / und des Reichs Hoff Rath. cap. Ferd. III. art. 43.* Ne verò statuum causæ unius instantiæ alea periclitarentur, subordinatum aliquod Regni judicium, sc. Austregarum constitutum. Quo ipso tamen nihil præ eminentiæ ac excellæ superioritati territoriali detrahitur. Camera enim fundata est consensu communi omnium statuum, hinc ex spontanea submissione hæc stabilita est, non ex imperio, aut nudo jussu Imperatoris.

§. VIII.

§. VIII. In hisce igitur Imperii judiciis, cum statuum disceptationes ventilentur, oppidò patet, quòd processus juris publici nihil aliud sit, quàm legitimus justusque ordo, mediante quo, controversiæ, inter summas in Imperio personas obvenientes, pertractari & determinari debent. In hoc processu multa solis principibus propria, multa statuum subditis, quorum causæ per modum appellationis ad summa Imperii judicia devolvuntur, communia. Singula vero, cum publica lege & observantia constituta sint, ad processum juris publici non immerito referuntur. Et cum in omni processu tum materialia, tum formalia obveniant, illaque secundum leges, hæc secundum ordinationes, modum procedendi definientes, decidantur, de singulis pro ratione instituti acturi, & tum processum Austregarum, tum supremorum Imperii judiciorum in compendio visuri sumus.

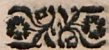
§. IX. Maxima vero, si materialia respicias, quæstio est, secundum quod jus controversiæ Principum decidendæ sint. Quòd enim, si inter privatos disceptatio suboritur, tum provinciales leges, tum particulares provinciarum constitutiones, tum statuta generalia, tum jura communia Civile sc. & Canonicum, quatenus recepta, in decidendis causarum anfractibus attendi soleant, passim notum est. An verò idem in causis Principum, inter se disceptantium, fiat? disquiri meretur. Equidem, quod Jus Romanum concernit, de affirmativâ non videtur dubitandum. Cum enim Maximilianus I. anno 1495. consensu statuum Germaniæ statuisset, ut in Camerâ jus ex legibus Romanis diceretur vid. *Lehm. Chron. Spir. lib. 4. c. 21.* Id quod ex formulâ juramenti, ab Assessoribus ejus judicii præstandi, patet vid. *Ord. Cam. de ann. 1555. p. 1. tit. 57. verb. Nach des Reichs gemeinen Rechten/* per quæ sine dubio Romana jura intelliguntur: controversiæ autem Principum omnes ad Cameram per appellationem devolvantur, sequitur, hos necessariò sese ad id obligasse. Secutæ deinceps sunt multæ Imperii constitutiones, quibus Jus
Ro-

*Quid sit
processus
juris publi-
ci.*

*An secun-
dum Jus
Romanum
Principum
controver-
sia deci-
dantur.*

Romanum confirmatum, atque ejus observantia in Camera stabilita fuit. *vid. Ord. C. de ann. 1500. §. Den Success der Döchter und Enckeln 18. verb. Nach laut gemeinen beschriebenen Käyserl. Rechts 2c. Constitutio Maximiliani vom Unterrichts der Notarien ann. 1512. §. Und nachdem von gemeinen Rechten / O. C. de ann. 1555. p. 1. tit. 13. auf des Reichs gemeinen Rechten & p. 2. tit. 3. §. f. R. I. de anno 1570. §. Nachdem auch in gemeinen Recht: Policye: Ordnung de anno 1577. tit. 13. verb. Dieweil solche Contracten in gemeinen beschriebenen Rechten höhlich verboten / R. I. de ann. 1654. §. Benebens sollen 105. Cammer: Richter 2c. bey Administration der heilsamen Justitz sowohl die Statuta und Gewohnheiten / als die Reichs: Abschiede und gemeine Rechte vor Augen haben / und wohl beobachten. Idem quoque in judicio aulico observari, pariter ex juramento Assessorum Consiliariorumque elucet in verbis: Ichige und künfftige des H. Röm. Reichs Constitutionen und Satzungen / neben den gemeinen beschriebenen Rechten 2c. in Acht zu nehmen. *vid. Ord. Jud. Aul. tit. 7. sub formulâ juramenti der Reichs: Hoff: Kähte.* Unde sub fine ejusdem ordinationis præcipitur, daß die Käyserl. Wahl Capitulation, die Reichs: Abschiede / Cammer: Gerichts: Ordnung 2c. Corpus Juris Civilis & Canonici, und der Stände Privilegia auf der Reichs: Hoff: Kahts Taffel / damit man sich deren in zweiffelhaften Fällen gebrauchen könne / stets vorhanden seyn sollen. Ex quibus omnibus satis constare putant, status quoque Imperii vinculis juris civilis se submisisse, imò tantum abesse, ut jus hoc in Principes nostros vim suam non exserat, ut potius nullibi magis vigeat, quam inter Principes. Subditi enim mediati pleurumque habent statuta regionum particularia, quibus reguntur, immediati autem, cum semel hoc jus per conventionem receperunt, stare et tenentur, ut extra casus, in constitutionibus Imperii expressos, ab eo recedere non possint.*

§. X.

§. X. Quicquid tamen sit, nos contrariam potius sententiam statuimus, atque dicimus, Principum causas & controversias qualescunque, tum publicas, tum privatas, sive inter se, sive cum ipsis privatis concertent, non ex Jure Romano, nisi ejus in hoc vel illo capite expressa receptio, tanquam exceptio, doceatur, sed ex Jure Naturæ & divino, id est ex æquo & bono, quin & ex legibus fundamentalibus & consuetudine immemoriali determinandas esse, id quod speciali problemate, tractatum de defectibus juris communis in Germaniâ inserto, pluribus rationibus demonstravit *Dn. Praeses*. Et cum Jus Romanum inter ipsos quoque privatos non aliter tenet, nisi qua probetur receptum, cum in infinitis casibus non sit receptum, nec ullâ ratione ob diversitatem status tum Romani, tum Germanici, recipi potuerit, secundum ea, quæ *Dn. Praeses in d. tr. probl. 4. §. 9.* plenius evincit, consequens est, quod controversiæ Principum non aliter ex Jure Romano, nisi ejus receptio & demonstrari, & probari possit, sint decidendæ, adde, quod privati eorumque subditi, quibus à Principe suo pro lubitu, proque utilitate Reipubl. leges præscribuntur, & rationibus Reipubl. accommodantur, longè melioris hæc ratione conditionis forent, quam ipsi Principes. Ne dicam, quam conturbatè legum Romanarum nexus & habitus semet habeat, & à rationibus genuinæ alicujus jurisprudentiæ, Germanis attemperandæ, recedat, sed & ad statum Reipubl. Germanicæ minimè quadret. Quædrat huc, quod eleganter monet summus quondam in Universitate Wittenbergeni *J. C. Zieglerus*, quando in præfatione notarum ad *Grotii opus de J. B. & P.* sequentem in modum incedit. Et, ni fallor, sæculi nostri hæc labe est, quod in Academiis ad leges Romanas ita assuefieri cogantur juvenes, ut in omni controversiâ, etiam ubi inter summos Principes lis vertitur, non aliunde decisionem petendam credere oporteat, quam ex jure Romanorum, & legibus, isti uni Reipubl. accommodatis. Fac mihi jam talem publico regimini

*Ex quo ju-
re proprie
Principum
controversia
decidantur.*

B

ad-

admoveri, & de lege condendâ deliberationem institui, subnixo ille animo leges, quas didicit, ad nauseam evomet, & Romanorum instituta, ut *τεμέναν ἰεεγὰ* observabit, nec admittet, legem novam aliter scribi. Sicigitur effectus omnes, e. gr. patriæ potestatis, moribus Romanis introductæ, matri denegabit, quia scilicet, matrem liberos in potestate habere, non luit Respubl. Romana. At verò non amplius inter Romanos scribere oportuit legem, sed inter eos populos, qui ductum Naturæ secuti utrique parenti eandem deferunt potestatem, idem imperium, nisi quod in contentione imperiorum primas relinquunt Patri. Sunt ejusmodi alia plura, nostræ Reipubl. Germanicæ minus convenientia, quæ, si quis in argumentum exhibere velit novæ legis, Germaniam in provincia formam redigere velle censetur, victor, si Diis placet, scholasticus & umbratilis &c.

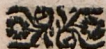
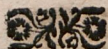
SECTIO II.

DE PROCESSU AUSTREGARUM.

§. I.

De Austregis & quid sint, & de ratione introductionis.

Vocabulum *Austrag* unde Austregæ deveniunt, nihil aliud est, quàm causæ, præviâ cognitione, decisio, vulgò *Entscheid* oder *Erörterung der Sache* *O. C. p. 1. tit. 3. §. 1. & p. 2. tit. 8. §. 1. 10. 14. 16. & p. 3. tit. 43. inf. R. A. 1555. §. 22.* Possunt verò Austregæ latius definiri, quod sint legitima causæ, inter certos Imp. immediatos cives controversæ, coram iudicibus ex lege Imperii, pacto familiæ, privilegio vel præscriptione electis, eum in finem, ut eorum sententiâ terminetur ac decidatur, instituta disceptatio *Schwed. parr. spec. sect. 17. num. 4.* sumuntur vulgò pro ipsis quoque iudicibus Austregarum, uti arbitria pro arbitris *arg. l. 17. §. 1. l. 32. §. 18. ff. de recept. arb.* iudices igitur, ita constituti, dicuntur Austregæ à verbo

verbo austragen / quod idem est ac componere, decidere, definire. Ratio autem, quæ Austregas induxit, potissimum in eo, prout jam visum est, consistit, quia immediati quidam valdè se gravabant, quod conventi, excludantur beneficio appellationis, dum unicâ lis eorum instantiâ perimitur, & sic longè deterioris conditionis sint, quàm mediati eorumque proprii subditi, quippe qui tot instantiis gaudent, atque nondum probata probare, & non deducta deducere possunt: quare ad instantiam eorum optimè constitutum, ut certi possint eligi iudices, qui, accedente legis autoritate, in primâ instantiâ de re cognoscant, eamque decidant, die die *Sache rechtlich austragen oder entscheiden*, quam rationem refert ipse *Carolus V. in privil. Norimb. tom 6. Symph. c. 7. Rum. ad Aur. Bull. p. 2. diff. 1. cor. 2. Dn. Coccej diff. de Austr. §. 3. Reink. de Reg. sec. l. 2. cl. 2. cap. 16. num. 6. & 7.* Finis igitur constitutarum in Imperio Austregarum est, ut Principes nostri plures habeant instantias, quibus jura sua diversis vicibus urgere, & per injuriam omiſſa, aut per injuriam rejecta iterum recuperare ac deducere possint *O.C. p. 2. tit. 3. 4.* Sunt igitur Austregæ primæ instantiæ, nam si alia præcessit instantia, cessat gravamen, & ratio introductionis, quia appellatio sine eis quoque competit, & ita perpetuo vocantur *O.C. p. 2. r. 4. §. 14. tit. 6. §. 1. tit. 8. §. pen.*

§. II. Sunt Austregæ vel conventionales, vel ordinationis, quæ illis deficientibus dantur. *O.C. an. 1495. tit. Wir Churfürsten etc.* Hæ, vel communes vel privilegiatæ, quæ quibusdam civitatibus datæ sunt. Illæ, si unius ejusdemque familiæ sint, *Stamm-Austrage* / *Erb-Austrage* / appellitantur, si verò plures separatæque Principum in Imperio familiæ conventionales istiusmodi Austregas instituunt, vocantur *besdingte Austrage* / item *gewillführte*. Exempla refert *Illustr. Dn. Stryk. in diff. de Foro Princip. & Privat. communi n. 64. seqq.* quamdiu igitur conventionales Austregæ adsunt, coram his legitimum forum primæ instantiæ habent Principes, si verò

De Divi-
sione Au-
stregarum.

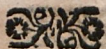

hæ cessant, tum demum ad Austregas legales recurritur, quippe quæ ex dispositione generali decretorum imperialium dependent. Confirmat hoc egregiè textus *O. C. p. 2. tit. 2. §. 1.* Quo modo illæ Austregæ formentur, quæ personæ illis uti possint, & reliqua, ordine persequitur *Ord. C. p. 2. tit. 2.* Locum autem habent Austregæ I. cum Princeps à Principe convenitur. *O. C. p. 2. tit. 2.* II. Cum Princeps à quolibet alio, etiam mediato, civitate, cive, rustico, judæo, subdito convenitur *d. O. C. p. 2. tit. 4. §. 1. & f.* Ad subditos autem tum demum pertinent, quando Princeps eos tanquã pars gravavit *R. I. 1594 §. 94.* Si enim tanquã Magistratus vi ac jure potestatis suæ egit, hoc ipso jam prima fuit instantia, adeoque alia prima instantia, uti Austregæ, amplius esse non potest. III. Cum immediati nõ Principes (non verò civitates) à Principe *d. O. p. 2. tit. 3. & 4.* IV. Quando immediati non Principes ab invicem, non cum à mediatis conveniuntur *d. O. C. tit. 5.* Competit ergo hoc judicium Austregarum (exceptis civitatibus imperialibus) omnibus immediatis Imperii statibus, qui bona sua & dependentiam immediate ab imperio habent, ut sunt Electores, Duces, Principes, Prælati, Abbates, Comites, Barones, Nobiles, immediate Imperio subjecti, in Franconia, Suevia, & ad tractum Rheni, & hoc semper intelligendum est de illis Prælati, Comitibus, Baronibus &c. qui bona & feuda immediate ab imperio recognoscunt.

*Quinam
præterea
gaudeant
Austregis.*

*Ecclesiastici
nondum
investiti.*

§. III. Cum itaque inventæ sint Austregæ, ut immediati, ab aliis conventi, haberent beneficium appellationis, ideòque non aliis competunt, quàm quibus sunt concessæ, quique allegatis ex ordinatione Camerali textibus comprehenduntur. Hoc forum enim dependet ex legibus publicis, ergò secundum illarum tenorem etiam iis tribuendum. Gaudent tamen jure Austregarum Ecclesiastici, etiam si nondum investiti, sed canonicè tantum electi vel postulati sint, cum Ecclesiasticis tantum tribuat electio, quantum secularibus sanguis, pactum & providentia. Sicut ergo ille, qui ex pacto

pacto & providentiâ succedit, etiam ante impetratam investituram omnibus juribus gaudet, quæ antecessor habuit, ita hic quoque, qui à capitulo canonicè est electus vel postulatus, vi cooptationis Cæsareæ ante investituram omnia jura, quæ antecessor habuit & exercuit, obtinebit: si ergo Ecclesiastici ante investituram titulum, nomen, & omnia jura, administrationi contigua, jure usurpent, nomenque Principis ab Imperatore & constatibus sortiantur, quid mirum, eos etiam Austregarum gaudere privilegiis. Et cum electi ante investituram ad omnia onera, ad quæ reliqui status, obligati sint, quare nec privilegio Austregarum gaudebunt, cum secundum naturam sit, commoda cujusque rei eum sequi, quem sequuntur incommoda *l. 10. ff. d. R. l. c. 55, de R. l. in 6.* Neque idem Austregarum privilegium capitulo, sede vacante, denegandum, id quod sequentibus probare conamur rationibus. (1.) quia capitulum repræsentat ipsam Ecclesiam, & est quidam senatus Ecclesiæ *c. 7. c. 16. q. 1.* cujus pars principalis est Episcopus, qui non solus, sed principaliter exercet jurisdictionem, adeoque, eo defuncto, quodam quasi jure accrescendi apud capitulum remanet. Cum ergo capitulum sit verus & perpetuus omnium ad Episcopatum pertinentium hæres, ejusque vices, exceptis merè personalibus, gerat, omnia quoque jura electo aut postulato per electionem defert. (2.) Feuda Imperii principalem dignitatem tribuentia, apud capitulum, sede vacante, permanent, unde & capitulares des *Griffis Erb. Herrn* dicuntur. (3.) capitulum sede vacante ad comitia & conventus vocatur, & per Syndicum vel Defensorem comparet. *Instr. Pac. arr. 5. §. 6.* (4.) Si capitulum Austregas non haberet, Episcopus sede vacante institutam in camerâ litem in sui privilegii præjudicium ratam habere, & persequi cogeretur, vel Camera non permanens ad definitivam frivole litibus fatigaretur. Cum igitur capitulum succedat in omnibus, quæ jurisdictionem Episcopalem concernunt, tam in temporalibus, quam spiritualibus, eaque omnia

*Capitulum
sede va-
cante.*

omnia æquè ac ipse Episcopus expedire possit, meritò Austregarum jure gaudere debet. *Rumel. ad A. B. p. 2. dissert. 1. concl. 3. conf. Illustr. Dn. Coccej. diss. de Austreg. p. 26.* Ipsi quoque ultrageniti die abgetheilte Herren / hoc Austregarum privilegio gaudebunt, cum hoc privilegium personale, non patrimoniale sit, at verò Status Imperii non qualitas patrimonii, sed dignitas personæ facit, quæ uti refert *Nic. Bethf. de Pact. Illustr. fam. c. 8. p. 436.* toti familiæ tribuitur, ut quicumque ex illa nascantur, ea sint præditi. *Das alle die von dem Stamme geböhren werden/des Heil. Röm. Reichs Fürsten und Graffen sind.*

*In quibus
causis lo-
cum habe-
ant Austre-
gæ.*

§ IV. Perspectis, quæ foro hoc Austregario in Imperio nostro utuntur, personis, dispiciendum venit, in quibus causis forum hoc Principes agnoscere teneantur, & dicimus, hoc in omnibus, nisi quæ expressè excipiantur, causis tenere. Excipiuntur autem causæ *spirituales*, in his enim & Ecclesiasticis & secularibus Principes diversa agnoscunt fora & judicia. Equidem jurisdictionem in bona Episcoporum feudalia ac Regalia, non minus ac animadvertendi potestatem in violatores pacis publicæ habet Imperator *vid. O. C. p. 2. r. 7.* Sed ratione personæ suæ, & quatenus ut Archi-Episcopi & Episcopi considerantur, Pontifici sublunt *Sveder. diss. de for. Illustr.* Vicissim Augustanæ Confessionis status ac Principes peculiarem senatum, vulgò consistoria constituendi potestatem, publicis pactis confirmatam, habent, indeque ab hoc foro causæ *matrimoniales* eximuntur, cum enim Principes Evangelici in causis ecclesiasticis, quorsum matrimonia referuntur, superiorem non agnoscant. *Conf. Illustr. Stryk. dissert. de Jure Papali Principum Evang.* hinc Principes in propriis suis consistoriis has causas ventilare, & huic semet submittere possunt, remisso, quoad hoc punctum, consiliariis obsequii & juramenti vinculo. Poterunt insuper Principes nostri majoris securitatis gratia, & ut toti orbi eò magis de justitiâ constet, externos consulere, & quod hodie frequentissimum est, insignes facul-

facultates Theologicas & Juridicas de consilio & suffragio sollicitare: Excipiuntur porro causæ *criminales* tum quia non sunt appellabiles. *O. C. p. 2. §. 18. R. 1530. §. 95.* tum quia imperium hoc est specialis concessionis *l. 1. ff. de off. ejus.* Patet id ulterius tum ex formulâ requisitionis, in judicio Austregali fieri solitæ, quâ actor rogat reum, eumque requirit mit *Ersuchung ihm recht zu pflegen O. C. 1495. tit. Wir Churfürsten & tit. Wir Pralaten O. C. p. 2. t. 2. §. 1.* ridiculum autem est aliquem rogare, ut pœnis & supplicii se subjiat, cum hæ sint obligationes in vitæ: Tum quia merum Imperium refertur hodie inter regalia: Tum denique ex *d. tit. Wir Pralaten in pr.* ubi criminum nulla mentio. Excipiuntur denique causæ *feudales* sive regalium feudorum, totaliter vel ab-vel adjudicandorum. Hæ Austregas & Cameram non admittunt *vid. O. C. p. 2. t. 7. §. Ob auch Sachen ic.* Quomodo ulterius Austregæ cessent, plenius persequitur *Illust. Dn. Coccej. d. d. §. 14. & seqq. & in jur. publ. cap. 32. §. 36.*

§. V. Superest, ut tum modum hujus judicii, tum processum ejusdem perspiciamus. Et quidem Austregarum ordinationis modus hic est (1.) si Principes inter se agant, actor nominat quatuor Principes, unde Reus unum eligit *O. C. p. 2. t. 2.* (2.) Si Princeps agit contra non Principem, aut (3.) si non Principes agunt inter se, actor tres Principes nominat, unde itidem reus unum eligit, vel actor commissarium à Cæsare petit *ibid. t. 3. §. 5.* (4.) Si non Princeps agit contra Principem, octo sunt viæ, quas ad duas classes reducere solent: Vel enim agunt coram consiliariis rei, ut in duabus primis & duabus ultimis viis *ibid. tit. 4. §. 5. 6. 12. 14.* vel coram alio, eoque vel Principe electo, ut ante §. 5. vel commissario impetrato, ut ante §. 9. vel quinque §. 10. vel quatuor utrinque electis §. 11. *Dn. Coccej. dict. diff. §. 11.* Tres ramen modi usitatis sunt (1.) si actor 9. consiliarios ex Principis conventi consiliariis sibi judices constitui postulet, (2.) si actor commissarium a Cæsare postulet, (3.) ut reus Prin-

*De Modo
Austrega-
rum,*

Princeps ad requisitionem actoris tres Principes non suspectos denominet, ut ex iis unum actor eligere possit.

De Processu Austregali coram Principe.

§. VI. Processus autem hujus judicii tum coram Principe, tum coram Commissario expediri solet. Ordo procedendi coram Principe electo hic est (1.) Actor requirit reum auf die Austrage / datis ad eum literis, quibus omnia intentionis suæ capita una insinuat. *O. C. p. 2. r. 2. pr. junct. p. 3. r. 12. §. 3.* (2.) Reus intra quatuor septimanas à die insinuationis quatuor, uti dictum, diversæ familiæ Principes, binos Ecclesiasticos & binos Seculares, ut major delectus sit in favorem Principum nominat, alterique eosdem significat, ut unum ex illis pro judice nominare, & eligere possit, necessum tamen est, ut hi Principes actu Regentes sint *Regierende Herrn* / quia hi soli habent curiam civilem, per quam de justitia causæ cognoscere possunt. In tribus posterioribus, de quibus §. 2. & 5. actum casibus tres ejusdem familiæ sufficiunt Principes, sed ne ultra 12, & si Princeps à nobili vel privato convenitur, ne ultra 20, leucas ab actore distiti sint, ob hujus sc. difficultatem. III. Vicissim actor intra 4 septimanas, à die acceptæ nominationis, ex illis quatuor Judicem eligit, & electum, qui hæc partes suscipere tenetur, reo denunciât. IV. Uterque & actor & reus Judicem constitutum intra 14. dies proximas literis compellent, ut causæ cognitionem suscipiat. V. Electus citat partes dato termino. Tum propere causam cognoscit & pronunciat. Si vero hic Judex electus ante definitam litem vel moriatur, vel regens Princeps esse desinat, tum actor ex reliquis tribus nominatis Principibus alium, quem velit, in ejus locum eligendo surrogabit. Si vero Imperator pendente hac lite moriatur, neutiquam hujus judicis delegati officium expirat, cum potestas hæc, delegato data, non ab Imperatore, sed à communi statuto & statuum Imperii consensu perveniat.

De Processu coram Commissario.

§. VII. Processus coram Commissario vulgaris & summarius est, 1. Requisitionem & 2. insinuationem sequitur 3. cita-

3. Citatio actoris, à reo intra mensem facienda ad aulam suam
d. O. C. t. 4. §. 1. 4. Salvus conductus, actori concedendus §. 2.
 5. Collocatio Consiliariorum §. 7. & 1. 6. Horum mutua
 jurisjurandi exactio §. 1. 7. Solutio à nexu, quo Principi
 obligantur pendente causâ. §. 2. 8. Causæ cognitio, intra
 semestre vel annale spatium, à tempore cognitionis seu litis
 contestationis computandum, finienda: Ubi tempus, uti &
 in citatione certum præfinitum est, secus ac in priori ordine,
 ne Principis, qui idem quoque reus est, Consilarii litem pro-
 rogent, quod metuendum erat: Specialem quoque modum
 exhibet *d. O. C. tit. 4. §. 14.*

§. VIII. Tamen verò Austregæ nec delegati Prin-
 cipis, vel iis similes, nec arbitri, etsi instar eorum fiant, sed
 veri iudices sint, lege dati *O. C. p. 2. tit. 1. & 2. & in rubr. t. 2. 3.*
4. 5. voc. Richter. Constat tamen, Austregis nec propriè
 jurisdictionem, nec executionem competere. Cum enim
 Austregæ, dicuntur Austregæ tantum cognitiones & decisiones
 causarum sint §. 1. Hinc ad eas non pertinet executio, nec
 ullum planè imperium, quia hæc sub cognitione causæ non
 continentur *l. 1 §. pr. & §. 2. in f. ff. de Re Jud.* Vocabulum *Aust-*
trag adèò nudam notionem, non executionem comprehen-
 dit. Et cum instantia, quales sine dubio sunt Austregæ, sen-
 tentia finiatur, non ergo complecti potest executionem,
 quæ sequitur demum sententiam *l. pen. C. de execut. rei jud.*
 Nec enim executio vi instantiæ fieri potest, quæ jam ante
 executionem extincta fuit per sententiam. Quis enim sta-
 tuet, consilarios habere Imperium & executionem in Prin-
 cipem suum, cujus sunt iudices Austregales in casu *O. C. p. 2.*
t. 8. Quid si electus iudex multo sit imbecillior parte? Sed
 & commissa est executio in status circulis, qui non Austregis,
 sed soli Camerae & Imperatori parent. *Erklärung des*
Landfriedens ann. 1522. tit. 1. quæ lex inserta est *Ord. C. p. 13.*
tit. 48. R. I. ann. 1654. §. 15. Porro cum Austregæ sint species
 quædam arbitrorum, iis executio non competit *arg. l. 15. pr. ff.*
 C
 de

*Austregis
 non com-
 petit exe-
 cutio,*

de Re Jud. l. 5. C. de Recept. qui arbitr. seqq. Quæ omnia plenius persequitur *Illustr. Dn. Coccej. in disp. Speciali de Notione & execut. Austregarum.*

SECTIO III. DE PROCESSU JUDICII CÆSAREO AULICI.

§. I.

*De Nomine
Judicii
Aulici.*

Absolutis Austregis, quæ primam statuum instantiam conficiunt, ad summa Imperii tribunalia, judicium nempe Cæsareum aulicum, & Camerale, progredimur. Illud pari cum Camera potestate gaudet, ita, ut, quæ in hac moventur lites, ad judicium hoc pertrahi non possint. Vocatur Aulicum *Käyserl. Reichs, Hoff, Raht*, non quasi cum ejusdem consilio sanctiori unum idemque sit, sed quod plerumque in loco sit, ubi Cæsar animum residendi habet. *vid. Reichs, Hoff, Gerichts Ordn. tit. 1. §. 4.* In arbitrio enim Imperatoris est, an Senatuum Aulicum secum ducere, an vero in alio loco illum relinquere velit, prout complura hujus rei exempla evidenter commonstrant. Quanquam vero hoc judicium vetustius Camera perhibeatur, tamen ejus leges primum Ferdinandus Cæsar promulgavit *Ann. 1549.* Auxiliarius Maximilianus II, plane innovavit *Matthias Ann. 1614.* correxerit ad statuum desideria Ferdinandus III, in Comitibus Ratisbonensibus *Ann. 1654.*

*A quo dependeat
hoc Judicium.*

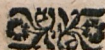
§. II. Judicii hujus autoritas à solo hæctenus Imperatore pependit, cui etiam Juramento unice adstringuntur Assessores Judicii aulici *Rhetz. in Jur. Publ. l. 4. t. 4.* Interim tamen Moguntinus Vice-Cancellarium constituit, & juramento sibi devincit & Protonotarium ac Secretarios Cancellariæ

cellariæ Imperii *Cap. Joseph. art. 39.* Potest etiam, necessitate exigente, & quoties ipsi opus videtur, visitationem Judicii Aulici instituere: *vid. Instr. Pac. art. 5. §. 56.* Quæ causæ solennis restorationis hujus Judicii fuerint? plenius tangit *Monzamban. de Stat. Imper. c. 9. §. 21.* quem tamen in eruditiss. *Nævos, defectus, & incommoda Judicii aulici exhibet Celeberrimus Autor Medic. ad Instr. Pac. O. in Mantissa 2. specimini §. adjesta.*

§. III. Quo ad modum in hoc Judicio procedendi præscripta quidem est peculiaris ordinatio, à solo Cæsare composita, quâ de *vid. Autor der Grundfeste P. 3. l. 5. pag. 242. Sweder. Fur. Publ. part. spec. sect. 1. cap. 12. §. 10.* quin & præclarum *Uffenbachii* opus de *Consilio Casareo Imperiali Aulico* heic conferri meretur. Interim tamen generalia hujus rei capita delibabimus. Cum vero plerumque causæ per modum appellationis ad hoc judicium delabantur. Atque hæc vel extraordinaria vel ordinaria sit. Constat, quod illi non aliter deferatur, nec processus appellationis decernantur, nisi prius verosimiliter probetur gravamen, & demonstretur, hoc a Magistratu tanquam iudice illatum esse. *Blum. in Proc. Cam. tit. 45. num. 2.* In hæc, ubi quis per sententiam definitivam sive interlocutoriam, vim definitivæ habentem, gravatus fuerit, attendendum 1. An iudex primæ instantiæ non sit præditus beneficio seu privilegio de non appellando. 2. An summa appellabilis, in quam fors non usuræ imputantur, (excipiuntur jura, æstimationem non recipientia, *vid. tamen R. I. Nov. 113.*) Requiritur 3. immedietas iudicis, h. e. ut iudicans nullum se superiorem, nisi Imperatorem, cognoscat. Præterea appellatio gradatim fieri, & intra decendum interponi debet (solennia, post factam interpositionem observanda, quæ tamen variant, exponit *Autor compendiosa Introductionis ad praxin Augustissimi Judicii Casareo-Imperialis Aulici c. 1. §. 5. & 6.*) Deinceps vero appellans appellationem

De Modo procedendi in Judicio Aulico, & qua causa ad illam deferantur?

intra trimestre a die interpositionis in hoc supremo iudicio
introducere, de observatis solennitatibus essentialibus per
instrumentum appellationis authentice docere, præfatum
instrumentum marginare, sententiam gravantem, aut, si
plures in eadem jam causa latae sint, omnes simul in forma
authentica producere, & simul libellum gravaminum offer-
re necessum habet, quo facto, plerumque citatio, inhibitio,
& compulsoriales conjunctim decerni solent. Expeditis
processibus, incumbit parti appellanti eosdem ex Cancellaria
erga congruam taxam intra quadrimestre a die interpo-
sitæ appellationis redimere, & tam iudici à quo, quam parti
appellatæ, & singulis, si plures interessatæ sint, per notarium
& testes insinuare, & iterum de novo acta, rationesque de-
cidendi requirere. Post insinuos iudici à quo & partibus
appellationis processus, iidem per supplicam intra bimestre
continuum, à die insinuationis computandum, sunt repro-
ducendi, quo tempore etiam acta & rationes decidendi ju-
dici a quo, sigillo oclusa & munita, sunt exhibenda, simulque
mandatum generale procuratorium in duplo exhibendum.
Pars appellata pariter intra bimestre, si non parere, sed con-
tendere sibi congruum judicaverit, cum suis exceptionibus
comparere tenetur, & quidem salubriter in ultimo Recessu
Imperii §. Wann auch *sub pœna præclusionis* statutum, ut in
causa appellationis cum dilatoriis etiam peremptoriæ even-
tualiter in primo termino opponantur. Idem obtinet in
processu mandatorum cum clausula, rescriptorum, citatio-
num, & nullitatis. Si pars appellata cum suis exceptionibus
in primo termino non compareat, tunc eidem datur alius
terminus bimestris ex officio, intra quem si non comparuerit,
nec ulterius pro ulteriore prorogatione supplicarit, causa
in contumaciam concluditur, (nisi relevantes pars appellata
causas, quare non attulerit,) & tum appellans vel ad inro-
tulationem causæ progreditur, vel adhuc, si quid ultra gra-
vamina & merita causæ adducta proferendū, aut probandum
ha-

habet, ulterius agit, parti vero appellatæ via totaliter ad agendum præcluditur. Poterit autem hæc mora, si appellatus ante decretam contumaciam excipiendo comparuerit, purgari, aut, causa ita exigente, vel dilatio vel prorogatio peti, id quod in toto processu in duplicis, triplicis, quadruplicis, submissione & conclusione plerumque obseruari solet.

§. IV. Quod si post interpositam rite appellationem aut iudex aut pars appellata ulterius in cognoscendo, decernendo, exequendo, aut turbando progrediantur, atque istiusmodi attentata ab appellante sive ante, sive post conclusionem authentice doceantur, Iudex appellationis per mandatum attentatorum revocatorium eadem nulla esse declarat, simulque attentanti eorum in certo termino revocationem ac redintegrationem pænalter injungit, cui si non fuerit satisfactum, aut ei exceptio sub- & obreptionis opposita, ulterius, & tandem arctius mandatum sub pœna dupli, cum citatione ad videndum, se incidisse in pœnam, prioribus mandatis insertam, decerni solet: si vero nec huic paruerit attentans, tum declaratio pœnæ & paritoria, cum comminatione Banni (quamvis cum Principibus hocce in casu longe moderatius, quam cum aliis Imperii Statibus procedi & toleat & debeat) subsequitur, quo casu fiscus officium suum interponit. Appellans autem attentans appellationem censetur deseruisse. Per ea quæ tradit *Gail. lib. 1. obs. 146. num. 11. & 12.*

§. V. Facta inrotulatione actorum, Relatio & sententia frequentibus urgenda supplicis: modum referendi sistit, *die Reichs-Hoff-Raths Ordnung 15. §. 1.* In relatione respiciendum ad habilitatem personarum, iudicium constituentium. Videndum, an processus legitimo ordine institutus. An actoris, an rei merita causæ sint potiora? Si sententia à qua in iudicio appellationis in totum confirmatur, appellans in expensas condemnatur, quæ, si partim confirmatoria, partim reformatoria subsequatur sententia, compensantur. Expensæ autem petantur, &, salvo moderamine iudicis, ad-

De Attentatis.

De Relatione actorum & expensis.

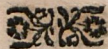
adjudicentur, designatio earundem parti condemnatae ad excipiendum communicatur, & punctus hic ad duplicas inclusive pervenire solet. Pars triumphans jurare debet, se non minus, sed potius plus summa adjudicata expendisse.

De Denegata Justitia.

§. VI. Ut causa ob denegatam vel protractam justitiam ad hoc judicium sit devoluta, requiritur 1. ut pars conquerens per documenta evidenter probet, justitiam vel protractam vel denegatam esse. 2. Ut denegantes vel protractantes immediate Imperio sint subiecti, vel causa alias eo spectet, licet judex non sit immediatus v. gr. pares Curiae. Priori casu, si denegetur justitia, solet decerni citatio contra partem ream, ut ad assumendam litem in Judicio Imperiali aulico intra bimestre compareat, & si id negligit, sententia in contumaciam, ut in aliis processibus, pronunciat *Ord. Cam. P. 2. tit. 26. §. f.* Posteriori vero casu, si eadem protractatur, solent decerni promotoriales, quibus judici moroso, aut justitiam deneganti, tempus ordinarie unius mensis, quandoque tamen ob circumstantias rerum longius ad justitiam administrandam praescribitur, docente *Gail. lib. I. obs. 28. num. 7.* Quibus si non fuerit satisfactum, ad instantiam actoris Mandatum C. C. contra Judicem ad administrandum justitiam decernitur, cui si judex intra debitum tempus non paruerit, in poenam, mandato insertam, declaratur, & arctius mandatum sub poena banni decernitur, atque si porro obstinatus sit, contumax ob contumaciam in bannum declaratur.

De querela nullitatis.

§. VII. Querela nullitatis est provocatio, qua consilium Imperiale aulicum, vel Judex Camerae ad processum, in priori instantia nulliter institutum, aut ad sententiam, ab inferiore judice latam, rescindendam imploratur. Nullitas talis vel sanabilis vel insanabilis est, utraque vel ex ipsa sententia, vel processu oritur. Ex illa, si processus quidem recte institutus, sententia vero contra jura aut communia aut statutaria lata sit, si enim jus partis laeditur iniqua dicitur, quae
ap.

appellatione rescindenda, ex hoc, si processus secundum normam, in legibus præscriptam, institutus non est. Qualis nullitas tum ex persona Judicis, si bannitus, furiosus, imperitus, minorennis, suspectus, aut Jurisdictione destitutus sit, tum ex persona litigantium, si personam standi in Judicio non habent, vel ex substantialibus processus oritur, veluti si non adsit citatio, libelli oblatio, litis contestatio, probatio, conclusio, sententia, &c. potest etiam tum principaliter, tum incidenter intentari. Quo de *vid. Gail. I. obs. 127. per tot.*

§ VIII. Quanquam processum a præcepto & executione inchoare, Jure Communi regulariter prohibitum sit *l. 58. ff. de re jud. l. 1. ff. de exec. rei jud.* dantur tamen casus, ubi mandata cum clausula & sine clausula decernuntur. Mandatum cum clausula est, quod habet adjunctam clausulam justificatoriam, per quam parti reæ datur licentia intra certum terminum, ordinarie bimestrem, ad allegandas rationes, cur mandato huic parere non possit, vel non teneatur, quo facto, factaque comparitione, hoc in simplicem citationem resolvitur. Mandatum sine clausula est, quod dicta clausula caret. Alia mandata inhibitoria, alia restitutoria, alia executoria sunt. Ut autem mandata hæc decernantur, requiritur, ut reus conveniendus sit immediate Jurisdictioni Conf. Imp. Aul. vel Camerae Imperialis subjectus. Mandatum sine clausula tum decernitur, si (1.) factum per se de jure & consuetudine ita prohibitum sit, ut illud perpetratum, absque ulteriori causæ cognitione pro iniquo & puniendo habeatur, nec ullo jure justificari possit. Si (2.) damnum irreparabile inferat: si (3.) causa in perniciem Reipubl. tenderet (4.) si moram ferre nequeat. Plures causas suppeditat *Blum. in Proc. Cam. t. 35 §. 75.* Mandatum cum clausula in iis casibus decernitur, quorum facta quidem constitutionibus Imperii vel Juri Communi etiam adversantur, & iniqua apparent, ea tamen æqua & justa reddi possunt, nec sub supra enarratis casibus contineri videntur. *Pignorationum* constitutionis

De proces-
su manda-
ti, causis
pignoratio-
num, arre-
storum &
fracta pa-
cis publicæ.

re-

requisita eo redeunt, ut (1.) pignorans & pignoratus immediate Imperio subiecti sint. (2.) Pignoratus sit in possessione illius Juris, cujus respectu pignoratatio facta. (3.) Ut pignoratatio facta sit novi juris acquirendi causa. (4.) Ut persona vel res pignorata sit innocens & tertia. Et (5.) ut fiat pignoratatio ex causa Civili, non Criminali *vid. Ord. Cam. P. 2. r. 22.* Requisita constitutionis de *arrestis* sunt (1.) ut ambo, tam arrestans quam arrestatus, immediate Imperio subsint (2.) ut arrestanti offeratur cautio de Judicio sisti, & judicatum solvi sufficiens, ille vero, hac neglecta, via facti nihilominus procedat. Et ut (3.) Arrestum sit impositum ob causam civilem, non criminalem. Ut autem actio auf den Landfrieden contra violatores competat, & summorum jurisdictio tribunalium fundetur, requiritur (1.) ut vis illata sit publica (2.) armata manu, collectis atque coadunatis hominibus, cui resisti nequeat, ut violantes immediate Imperio subiecti sint.

De Rescriptis.

§. IX. Rescripta alia pœnalia, alia simplicia sunt, illa ubi hæc v. gr. verba inveniuntur, *Als befohlen Wir euch hiemit gnädigst/ daß ihr innerhalb den nechsten 2. Monat bey Vermeidung Unserer Käyserl. Ungnade den Supplicanten klaglos stellet:* in simplicibus verba posteriora bey Vermeidung &c. omittuntur, & paritio solummodo nudè & simpliciter demandatur. Rescripta autem in iis casibus decernuntur, quando vel factum pro obtinendo mandato non est sufficiens, nec requisitis mandatorum correspondens, vel quando agitur contra Electores aut præcipuos Imperii Principes, cum quibus, licet factum, mandati requisita adæquet, mitius procedi, & loco mandatorum, rescripta decerni solent. Sedes hujus doctrinæ est *in Ord. Jud. aul. Ferd. III. tit. 3. §. antepen.* Decernuntur ad implorationem actoris tum paritoria, tum executoriales pœnales.

De restitutione in integrum, & de revisione seu supplicatione.

§. X. Impugnantur sententiæ, a Consilio Imperiali aulico latae, per remedium tum restitutionis in integrum, tum supplicationis sive revisionis. Ad restitutionem in integrum, quæ

quæ effectum suspensivum operatur, requiruntur novæ rationes, antea incognitæ, ubi jurare oportet, daß man von solchen vorher nichts gewußt/ oder zur Sach undienlich erachtet. 2. Ut remedium hoc intra quadriennium intentetur. 3. Ut juramentum ab Advocato & principali, vel saltem eorum procuratore juramentum dictum præstetur, & 4. Si a procuratore hoc juramentum peragendum sit, statim in libello mandata duo specialia, nempe unum à principali, alterum vero ab Advocato causæ in hunc finem producantur. Denegato hoc beneficio, remedium supplicationis adhuc superest, non vice versa. Ut vero revisionis, seu potius supplicationis, remedium locum habeat, requiritur. 1. Ut summa revisibilis sit, sc. tantæ quantitatis, quantâ pro introducenda appellatione opus. *R. I. Nov. §. 127.* 2. Ut intra quadrimestre continuum adie latæ, non vero insinuatæ sententiæ gravantis apud consilium Imperii aulicum quaeratur *d. R. §. 125.* 3. Ut sportulæ secundum designationem propriam dicti consilii deponantur, quarum tamen hæc est natura, ut si pars implorans seu impetrans justam causam habere, & per consequens sententiam reformari debere eveniat, eæ iterum ad deponentem integræ revertantur; Sin vero sententia confirmetur, tunc dictæ sportulæ inter consiliarios veniant distribuendæ. 4. Ut juramentum revisorium sive calumniæ præstetur. Gravamina igitur intra prædictum tempus producenda, aut, si id fieri nequeat, prorogatio eo nomine petenda, quin & quis ad præfatum juramentum se offerre debet. Ea autem inter supplicationem & remedium restitutionis in integrum differentia intercedit, quod 1. Intentatû restitutionis in integrum remedium executionem sententiæ gravantis suspendat, beneficium vero supplicationis non, pars tamen, executionem petens, parti, supplicationem introducenti, idoneam cautionem satisfactionis, & judicatum solvi in eventam victoriæ judicialiter præstare tenetur, ut sic pars supplicans in futurum indemnitas esse queat 2. quod ad restitutionem in integrum novæ rationes incognitæ, & nova documenta

D

re.

requirantur, ad supplicationem vero non. 3. In restitutione in integrum non exiguntur sportulæ uti in supplicatorio remedio 4. In restitutione in integrum manet idem iudex, idem referens & correferens ad examinandam melius & rectius causam. In revisione vero alius referens denominari solet a præside. 5. Quod restitutionis in integrum fatale sit quadriennium, Revisionis vero quadrimestre.

De Executione sententia.

§. XI. Cæterum quod executionem sententiarum concernit, in causis mandatorum, rescriptorum, & citationis sive simplicis querelæ iudicium aulicum per literas executoriales sub comminatione certæ pœnæ parti victæ, ut sententiæ pareat, & intra certum tempus de partitione doceat, injungit. Partitione non secuta sæpe tres paritoria, & post eas quandoque executoriales, sub pœna dupli, vel securitæ realis executionis, quandoque mox commissio Directori Circuli (benen Creiß, ausschreibenden Fürsten) vel Judici domicilii partis contumacis tam ad executionem causæ principalis, quam ad pœnæ, per contumaciam promeritæ, & declaratæ, decernitur. In causis Appellationis idem modus observatur, nisi quod loco mox dictæ commissionis mandatum pœnale de exequendo ad iudicem prioris instantiæ emanare solet. Et, si iudex executionis hoc mandatum negligat, tunc vel arctius sub pœna dupli, vel rescriptum exciatorium (quod postremum etiam in causis mandatorum, rescriptorum & citationis erga negligentem commissarium usitatum est) decerni consuevit. Sed de his plenius egit, & formulas, in adductis materiis adhiberi solitas, adduxit laudatus Autor in compendiosa introductione ad praxin Augustissimi Iudicii Cæsareo-Imperialis aulici. Conferatur etiam praxi Imperialis aulicæ compendium, collectum ex Recessu Imperii novissimo de anno 1645. capitulatione Leopold. & Joseph. & Decretis Consilii Imperialis Aulici.

An à supremis iudiciis ad Camera[m] appellari possit?

§. XII. Cum autem ad supremum hocce iudicium aulicum extrema sit provocatio, nulla ulterior conceditur appellatio, hæc enim ab inferiore ad superiorem fit, jam vero judi-

judicio aulico & Camerali nullum in Imperio iudicium superius datur. Fuerunt quidem, qui ex ratione vana, aut certe superstitiosa, autumarunt, quasi ab Imperatore ad curiam Romanam appellari possit. Verum cum talis præcens superioritas sit non ens, neque Pontificum potestas ullibi fundata, ita refutatione non egent, quæ dudum inconcussis refutata sunt argumentis. Omnes Clerici subjecti sunt Summæ Potestati. Ipse sanctissimus servator, cujus vicario nomine officium suum clericatus gerit, subjectus magistratui fuit, & nunquam sibi jus sumpsit in Reges, an ergo plus potestatis potest esse in vicario, quam in principali? Docent præjudicia Camerae, quod a sententiis Camerae ad Pontificem appellantes, tanquam contemtores jurisdictionis Cæsaris & Imperii 100. Marcis puniri soleant.

§. XIII. Restaret quidem, ut pro instituti ratione processum Cameralem angustis includamus & exhibeamus terminis, quoniam vero hic maximam cum processu iudicii aulici Cæsarei habet affinitatem, nam idem in iudicio aulico, ac in Camera, est processus *Pac. Ofn. art. 5. §. 6.* & quoniam hunc processum præstantissimi Jcti *Denaisius, Rödingerius, Schwannemannus, Mindanus, Försterus & Bluhmius* integris exornarunt scriptis, actum non agemus.

§. XIV. Imo, cum Jus Publicum in Universale & particulare distinguatur, illud autem, quid in regimine civitatum omnium vi Juris Naturalis fas & rectum est, seu nexum inter imperantes & subditos citra peculiare conventiones doceat, hoc vero, quid insuper in quavis Republ. de exercitio & restrictione jurium majestaticorum conventum sit, explicet, longe maxima de Processu Juris Publici Universalis differendi copia semet sisteret. Nam, quamvis quidem magna Regum principumque eminentia sit, ut neminem in his terris iudicem agnoscant, nisi Deum, attamen dignum tanta Majestate crediderunt summi etiam imperantes, Legibus se alligatos profiteri. *L. Digna vox. 4. C. de LL.*

De Processu
Camerali
remisive.

De Processu
Juris Publici
Universalis.

Bonus quippe Princeps haud dedignatur, sibi, salva Majestatis suæ reverentia, jus cum privatis esse commune *l. ult. C. Theod. de Appell. & ibi Fac. Gothofred.* Inde porro manifestum fit, quod licet sublimis Regum ac Principum conditio longe supra legum civilium obligationem posita sit, plerumque tamen, quo Regis ad exemplum eo facilius componerentur civium suorum actiones, sponte illorum tribunalium & judiciorum ordini semet subicere videas, in quibus subditis jus dici consuevit. Sic Augustissimum S. R. Imperii Caput Imperator sine judice in his terris vivere noluit. Dubitare nos hac de re non sinit Carolus IV. Conditor A. B. quippe in cujus *cap. 5. §. f.* expresse constituit, ut Imperator vel Rex Romanorum super causis, pro quibus impetitus fuerit, coram Comite Palatino respondere paratus sit: *Conf. Dn. de Rhetz. Inst. Jur. Publ. lib. 1. r. 4. §. 64. Illustr. Dn. Coccejus Jur. Publ. cap. 16. §. 14.* Sic in Gallia ab omni ævo fuit observatum, ut ipsi Reges sua Majestate ac Potestate non indignum crediderint, etiam suas causas in disceptationem judicalem vocari, ubi per Procuratorem coram Parliamentis, & singulatim coram Parisiensi, respondent, teste *Gothofredo ad l. un. C. ne quis in sua causa jud.* Postea vero artibus Richelii ac Mazarini Cardinalium, & Regum Galliarum ministrissimorum, autoritas parlamentorum valde immunita sub Ludovico XIII. & hodierno Ludovico XIV, adeo, ut usus eorum extra causas privatorum nunc amplius vix videatur. *Hispaniarum Reges* nullo non tempore Tribunalium suorum autoritatem in propriis causis agnoverunt, & jus sibi æque ac privatis tribuendum curarunt. *Conf. Joh. de Laert. de Regn. Hispan. cap. 5.* Egredia hujus rei exempla præbet *Anglia Regnum.* Quamvis enim Rex supremam Potestatem & merum Imperium habeat, nec in Imperii clientela sit, nec investituram ab alio accipiat, nec præter Deum superiorem agnoscat, prout loquitur *Camdenus in Britannia p. 142.* Attamen ea moderatione hanc suam.
Po.

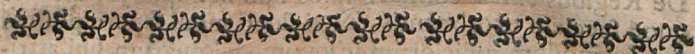
Potestatem prudenter dispensat, ut in causis, quæ ipsius interesse attingunt, privatis & publicis, in superiorem ac inferiorem domum distincta parlamenta, utraque libenter Judices patiat, *vid. Thom. Schmith. de Anglia l. 2. cap. 3.* De Regibus *Suecia* constat, ipsos non sibi ipsis jus dicere, quod speciem exorbitantis, & violenti modi sapere posset, sed per modum judiciorum ac legum, vi quarum sibi attribuendum curarunt illud, quod legibus ipsis competere judicant. Exemplum præbent notissimi illi de bonorum Domonialium vindicatione processus, non propria auctoritate, sed legum tenore instituti. In *Dania* Universum Regni Senatam, ex proceribus & juris peritisimis constantem, iudicio præesse in causis, Regi cum alio intercedentibus, illumque ita legitimum forum suorum subditorum agnoscere, graviter testatur *Henr. Arniseus de Jur. Maj. l. 1. cap. 6. num. 11.* In Hungariæ regno, etiam longo ac immemorabili tempore confirmata & sancte observata consuetudine invaluit, ut Reges Hungariæ in causis, quæ ipsos & subditos attinent, privatis, recognoscant Judicem Palatinum Hungariæ. *Conf. Dn. Becmannus in Histor. Civ. c. 9. §. 4.* Hæc vero omnia, si etiam Principes, absoluta potestate gaudentes, consideremus, fluunt ex spontanea metu, submissione, & justis amore.

§. XV. Cum vero Summæ Potestates, inter se certantes, in hisce terris superiorem non agnoscant, res omni bello expedienda. Quod enim in causis privatorum iudicia, id in causis regum bella sunt, induciæ feriæ, victoria sententia est. Ideo enim bellum iuste geritur, ut jus suum, quod aliter non potest, Princeps recuperet, præliis igitur victorias, victoriis jus suum tueri, ac vindicare Princeps intendit. Sed hæc ad aliam pleniorumque tractationem spectant. Interea fertilissimam hanc esse materiam, integra facile volumina completuram, nemo non videt. Cum vero non tractatum, sed generalissima saltem nobilissimæ
hujus

De Processu
Summarum
Potestatum
cum Epi-
logo.

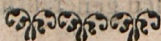

hujus materiae, paucis verbis comprehensa, principia exhibere voluerim, vela dissertationis meae contraho, & measque actiones DEO Triuni commendo, cui sit laus & gloria in æternum.

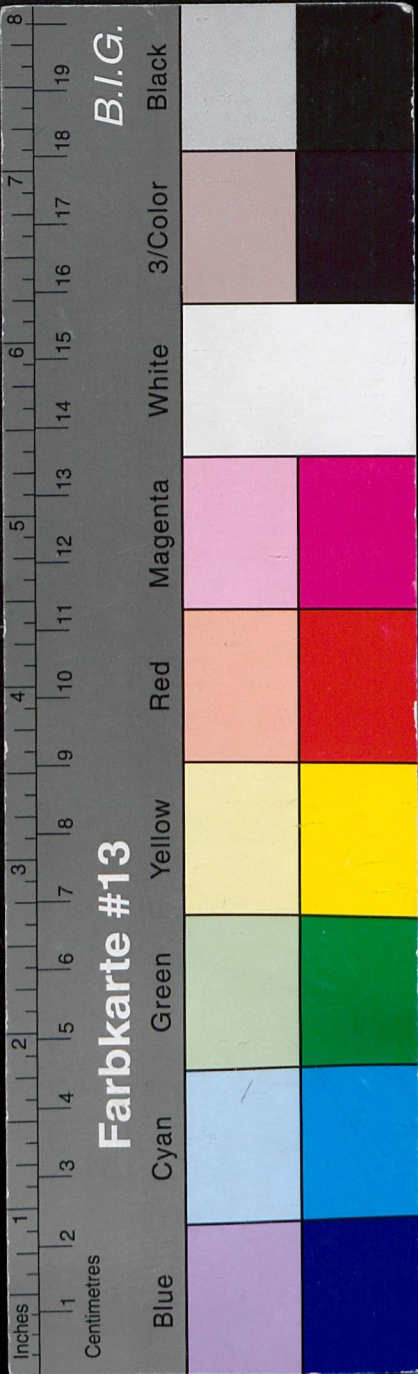

COROLLARIA.

- J**US decidendi controversias ecclesiasticas soli Principi competit.
2. Non datur forma ecclesiae seu monarchica, seu aristocratica, seu democratica.
 3. Clausula investiturae mit geistlichen und weltlichen Gerichten/ involvit saltem Jus Patronatus & advocatiae ecclesiasticae.
 4. Clericus forum suum prorogare nequit.
 5. Nulli, quam circuli Ducibus, competit in circulis executio mandatorum Imperialium.
 6. Familiae illustres, quae pacto confraternitatis de mutua successione sibi prospexerunt, eodem nomine quoque ad legitimam tutelam admittuntur.
 7. Tutela feudalis matri & aviae non deneganda.
 8. Matrimonium inter fratres & sorores non est proprie contra Jus Naturae.
 9. Duci potest in Matrimonium Avunculi vidua.
 10. Filius ad matrem viduam dotandam cogi nequit.
 11. Pater tamen dotare cogitur filiam legitimam.
 12. Ratihabitio in matrimonio de Jure Romano jussui non aequiparatur.
 13. Filius familias de peculio adventitio irregulari testamentum condere nequit.
 14. Non Usufructuarius, cui omnium bonorum ususfructus est legatus, sed haeres tenetur ad solvendum aë alienum, à defuncto contractum.
 15. Debitor, qui se debere scit, etiam per quadraginta & plures annos non interpellatus, non praescribit, bene tamen haeres debitoris, debiti ignarus, breviori spatio.
 16. Filius, qui opera & industria sua rem patris auxit, non est melioris conditionis quam fratres ejus & sorores, sed in aequas partes cum illis succeditur arg. l. 13. C. fam. etc.
 17. Rei immobilis non est depositum.
 18. Si quis ab uno mortifere vulneratus, ab alio occisus sit, uterque tenetur de occiso.

12380002

B. N. II, 134
h. 2479

DISSERTATIO INAUGURALIS
De
PROCESSU
JURIS PUBLICI,

II k
3426

QUAM
Annunte Summo Numine,
EX AUTORITATE ET DECRETO AMPLISSIMI
IOTORUM ORDINIS,

In Illustri
Academia Hasso-Schaumburgica,
PRÆSIDE
DN. HENR. ERN. KESTNERO,
JC. & P. P.

PRO LICENTIA,

SUMMOS in utroque JURE HONORES ac PRIVILEGIA
DOCTORALIA solenniter consequendi,
Publico MAGNIFICI SENATUS ACADEMICI
examine submittit

JOH. REINH. SCHOPMANN,

Catto-Cassellanus.

Ad diem Januar. An. 1712.

Printed by
RINTELLI,

Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.